

Martelaar!

MARTELAAR!

Kaveh Akbar

Vertaald door Hans Kloos

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM/ANTWERPEN

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Eerste druk, februari 2024

Copyright © 2024, Kaveh Akbar
All rights reserved

© 2024 Nederlandse vertaling Hans Kloos

Oorspronkelijke titel *Martyr!*

Oorspronkelijke uitgave Picador

© Vertaling motto van Clarice Lispector door Adri Boon

Omslagontwerp Otherwhere

Typografie binnenwerk Michiel Niesen, Haarlem

Auteursfoto Beowulf Sheehan

Productiebegeleiding Tim Beijer

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 933 0495 6

NUR 302

www.uitgeverijpluim.nl

voor de martelaren die leven

Mijn God, nu pas moet ik eraan denken dat mensen doodgaan.

- Clarice Lispector

CYRUS SHAMS

KEADY UNIVERSITY, 2015

Misschien kwam het doordat Cyrus de verkeerde drugs in de juiste volgorde had gebruikt of de juiste drugs in de verkeerde volgorde, maar toen God na zeventwintig jaar stilte eindelijk iets tegen hem terugzei, wilde Cyrus bovenal een herkansing. Opheldering. Liggend op zijn matras die naar pis en textielverfrisser rook in zijn slaapkamer die naar pis en textielverfrisser rook, staarde Cyrus naar het enige peertje in de kamer met het vurig verlangen dat het nog eens zou knipperen, het vurig verlangen dat God zou bevestigen dat het knipperen van het peertje goddelijke tussenkomst was geweest en niet gewoon de avondse bedrading van het oude appartement.

Laat het aangaan en weer uit, had hij niet voor het eerst in zijn leven liggen denken. Gewoon één flitsje en dan verkoop ik al mijn troep en koop ik een kameel. Dan begin ik opnieuw. Al zijn troep bestond op dat moment uit niet veel meer dan een berg vuil wasgoed en een stapel boeken die hij bij verscheidene bibliotheken had geleend en nooit had teruggebracht, poëzie en biografieën, *Naar de vuurtoren*, *Mijn oom Napoleon*. Let daar evengoed maar niet op: Cyrus meende het echt. Waarom kreeg de profeet Mohammed wel een compleet bezoek van een aartsengel? Waarom kreeg Saulus wel letterlijk het licht uit de

hemel te zien op de weg naar Damascus? Natuurlijk was het na zulke heldere openbaringen kinderspel om een rotsvast geloof te stichten. Hoezo was het eerlijk die mannen te roemen om hun geloof dat helemaal geen geloof was, dat slechts gevolg geven was aan wat zij simpelweg als werkelijkheid hadden aanschouwd? En waar sloeg het op om de rest van de mensheid te straffen terwijl zo'n duidelijke openbaring hun nooit ten deel was gevallen? Om de rest wanhopig en alleen van crisis naar crisis te laten strompelen?

Maar toen overkwam het Cyrus ook, daar in die armetierige slaapkamer in Indiana. Hij vroeg God zichzelf, haarzelf, hunzelf, hetzelf, zeg het maar, te openbaren. Hij vroeg het met alle ernst die hij in zich had en dat was niet zo'n klein beetje. Als elke relatie uit een reeks toenaderingen en terugtrekkingen bestond, was Cyrus vrijwel nooit de terugtrekker, want hij vertelde alles van belang over zichzelf al na één vraag, één glimlach, haalde dan zijn schouders op als om te zeggen: 'Zo is het gewoon. Waarom zou ik me daarvoor schamen?'

Hij lag daar op de kale matras op de hardhouten vloer als een pruilrige vorst de as van zijn sigaret steeds op zijn blote buik te laten vallen en dacht: Doe het licht aan en uit heer, dan koop ik een ezel, echt dan koop ik een kameel en rijd ik naar Medina, naar Gethsemane, zeg maar waarheen, laat het licht aan- en uitgaan en ik vogel het wel uit, dat beloof ik. Dat lag hij te denken en toen gebeurde het – íéts. Het lichtpeertje flikkerde of misschien scheen het even sterker, als de flitser van een camera die afgaat aan de overkant van de straat, zo net een fractie van een fractie van een seconde, en toen scheen het weer normaal, een gewoon geel peertje maar.

Cyrus probeerde na te rekenen hoeveel verslavend spul hij die dag had gehad. Het standaardboeketje van drank, wiet, si-

garetten, clonazepam, medische amfetamine, gabapentine de hele dag door in wisselende samenstelling. Hij had nog een paar oxy-paracetamolletjes, maar die bewaarde hij voor later op de avond. Niets wat hij had gebruikt was buitenissig, niets waarvan hij echt helemaal zou gaan hallucineren. Hij voelde zich zelfs behoorlijk nuchter, vergeleken met zijn gangbare staat.

Hij vroeg zich af of het misschien de pure kracht van zijn verlangen, van zijn kijken was geweest waardoor zijn ogen zo gespannen raakten dat ze zagen wat ze wilden zien. Hij vroeg zich af of dat misschien de manier was waarop God te werk ging in de nieuwe wereld. Misschien was God de tussenkomst van spektakelstukken als brandende braambossen en sprinkhanenplagen zat en ging Hij nu te werk via de vermoeide ogen van dronken Iraniërs in de Amerikaanse Midwest, via megaflessen bourbon van de cvs en roze pilletjes met G 31 op de zijkant. Cyrus nam een teug van de enorme plastic fles Old Crow. De bourbon was voor hem wat een nachttafeltje voor normale mensen was – hij stond altijd aan het hoofdeinde van zijn matras en hield wat voor hem essentieel was op zijn plek. De drank haalde hem elke dag uit dezelfde slaap waar hij hem op den duur weer in stortte.

Toen Cyrus daar lag te peinzen over het mogelijke wonder dat hij net had meegemaakt, vroeg hij God het nog eens te doen. Om bevestiging, zoals je wachtwoord twee keer intypen in een browser. Als de alwetende schepper van het heelal zich aan Cyrus had willen openbaren, zou er toch zeker geen meerduidigheid optreden. Cyrus staarde naar de plafondlamp die er in de mist van zijn sigarettenrook uitzag als een waterige maan, en wachtte tot het weer zou gebeuren. Maar het gebeurde niet. Wat voor splintertje flikkering hij al dan niet had waar-

genomen, het kwam niet terug. En dus moest Cyrus, terwijl hij daar lag in het bedompte waas van betrekkelijke nuchterheid – zelf ook een soort roes – tussen het ondergoed en de blikjes en opgedroogde pies en lege oranje pillenpotjes en half gelezen boeken opgehouden op het hardhout met de rug geknakt, de bladzijden afgewend, een besluit nemen.

EEN

TWEE JAAR LATER

MAANDAG

KEADY UNIVERSITY, 6 FEB 2017

‘Voor jóú heb ik mijn leven over,’ zei Cyrus helemaal alleen tegen zijn weerspiegeling in de kleine ziekenhuisspiegel. Hij wist niet zeker of hij het meende, maar het voelde goed om het te zeggen. Wekenlang speelde hij al dat hij doodging. Niet à la Plath met haar ‘Ik heb het weer gedaan, eens in de tien jaar’. Cyrus werkte als trainingsacteur in het academisch ziekenhuis van Keady. Twintig dollar per uur, vijftien uur per week. Cyrus deed alsof hij behoorde ‘tot hen die ten gronde gaan’. Hij hield van hoe de Koran het formuleerde, niet ‘tot je sterft’ maar ‘tot je behoort tot hen die ten gronde gaan’. Alsof je in een nieuwe gemeenschap terechtkomt die verlangend naar je heeft uitgekeken. Cyrus liep altijd het ziekenhuiskantoor op de derde etage binnen waar een secretaresse hem dan een briefje overhandigde waarop de naam en identiteit van een neppatiënt stond met ernaast een karikatuurgezicht op een pijnschaal van 0-10 waarbij 0 een glimlachend gezicht was, ‘helemaal geen pijn’, 4 een strak gezicht, ‘dat doet wel pijn’ en 10 een jankhoofd, ‘ontzettende pijn’, een gruwelijke tekening met een omgekeerde U als mond. Cyrus had het idee dat hij zijn roeping had gevonden.

Op sommige dagen was hij degene die ging sterven. Op andere was hij familie. Die avond zou hij Sally Gutierrez zijn, moe-

der van drie kinderen, en het gezicht een 6, 'dat doet nog meer pijn'. Dat was de enige informatie die hij kreeg voordat een gespannen student medicijnen in een slecht zittende witte jas naar binnen schuifelde en Cyrus/Sally vertelde dat zijn dochter een auto-ongeluk had gehad, dat het team alles had gedaan wat ze konden, maar haar niet had kunnen redden. Cyrus schreefde zijn reactie op tot een zes, bijna maar nog niet in tranen. Hij vroeg de geneeskundestudent of hij zijn dochter kon zien. Hij vloekte, schreeuwde zelfs een beetje op een bepaald moment. Toen Cyrus die avond wegging, graaide hij een chocolade granolareep uit het rieten mandje op de tafel van de secretaresse.

De studenten medicijnen waren er vaak maar al te tuk op om hem te troosten, zoals presentatoren van overdagse talkshows. Of het stond hun tegen hoe gekunsteld de situatie was en ze leefden zich amper in. Dan kwamen ze met doodoeners aanzetten van een lijst die ze uit het hoofd hadden moeten leren, en probeerden ze Cyrus door te verwijzen naar de psychosociale dienst van het ziekenhuis. Uiteindelijk verlieten ze de onderzoekkamer en bleef Cyrus daar achter om hun medeleven te beoordelen door het invullen van een gekopieerde puntenlijst. Een kleine camera op een statiefje legde elk gesprek vast voor evaluatie.

Soms vroeg de geneeskundestudent aan Cyrus of hij de organen van zijn dierbare wilde afstaan. Dit was een van de gesprekken waarin de opleiding hen trainde. Het was de taak van de student om hem te overtuigen. Cyrus was Buck Stapleton, assistent-trainer van het universitaire footballteam, devoot katholiek. Bedaard, een 2 op de pijnschaal, 'doet een beetje pijn'. Het karikatuurgezichtje glimlachte zelfs nog, zij het amper. Zijn vrouw lag in coma, haar hersenen vertoonden geen enkel teken van activiteit. 'Ze kan nog altijd anderen helpen,' zei de

student en legde zijn hand stijfjes op Cyrus' schouder. 'Ze kan het leven van anderen nog redden.'

Voor Cyrus vormden de verschillende personages de helft van de pret. Hij was Daisy VanBogaert, een boekhoudster met suikerziekte bij wie de amputatie onder de knie te laat had plaatsgevonden. Voor haar hadden ze hem gevraagd een operatiehemd aan te trekken. Hij was een Duitse immigrant, Franz Links, ingenieur, met emfyseem in de terminale fase. Hij was Jenna Washington en zijn alzheimer verergerde plotseling heel snel. Een 8, 'doet echt veel pijn'.

De arts bij wie Cyrus het sollicitatiegesprek had voor het baantje, een oudere witte vrouw met strenge lippen en loden ogen, vertelde dat ze graag mensen zoals hij inhuurde. Toen hij zijn wenkbrauw fronste, verklaarde ze zich snel nader: 'Die geen acteur zijn, bedoel ik. Acteurs willen nog weleens een beetje...' – ze maakte strakke rondjes met haar handen – 'de Marlon Brando gaan uithangen. Ze kunnen 't niet laten om het over henzelf te laten gaan.'

Cyrus had geprobeerd om zijn huisgenoot Zee er ook bij te krijgen, maar Zee had het sollicitatiegesprek afgeblazen. Zbigniew Ramadan Novak, Pools-Egyptisch – kortweg Zee. Hij zei dat hij door zijn wekker heen was geslapen, maar Cyrus vermoedde dat hij het te eng vond. Zee voelde zich er niet op zijn gemak bij en dat bleek steeds weer. Een maand later zat Zee te kijken hoe Cyrus zich klaarmaakte om naar het ziekenhuis te gaan, en schudde hij het hoofd.

'Wat?' vroeg Cyrus.

Niets.

'Wát?' vroeg Cyrus nog eens, met meer klem.

Zee trok een beetje een raar gezicht, zei toen: 'Het lijkt me gewoon niet gezond, Cyrus.'

‘Wat lijkt je niet gezond?’ vroeg Cyrus.

Zee trok dat gezicht weer.

‘Dat ziekenhuisbaantje?’

Zee knikte, zei toen: ‘Ik bedoel, je hersenen weten het verschil niet tussen acteren en beleven. Na al die shit die jij hebt meegemaakt? Dat kan toch niet... góéd voor je zijn. In je hersenstam.’

‘Twintig dollar per uur vind ik prima,’ zei Cyrus met een grijns, ‘in mijn hersenstam.’

Het voelde als een hoop geld. Cyrus dacht terug aan dat hij zijn plasma soms voor dat bedrag verkocht toen hij nog dronk, twintig dollar per keer, zijn gedehydrateerde katerbloed deed er uren over om eruit te druipen, zoals milkshake door een dun rietje. Cyrus zag mensen binnenkomen, aangelegd worden en weer vertrekken in de tijd die het hem kostte om één zakje te vullen.

‘En ik ben ervan overtuigd dat het op den duur ook goed is voor wat ik schrijf,’ voegde Cyrus eraan toe. ‘Hoe zat het ook alweer met de gedichten beleven die ik nog niet schrijf?’

Cyrus was een goede dichter als hij schreef, maar hij schreef slechts zelden echt. Voor hij nuchter werd, schreef Cyrus niet zozeer maar dronk hij over schrijven, beschreef hij drank als wezenlijk voor zijn werkwijze, ‘haast als een sacrament’ – hij heeft het echt zo gezegd – in die zin dat het ‘zijn geest opende voor de verborgen stem’ onder het doorsnee ‘gebazel van alledag’. Natuurlijk deed hij wanneer hij dronk weinig anders dan drinken. ‘Eerst drink jij een glas, dan drinkt de drank een glas en dan drinkt de drank jou!’ verkondigde Cyrus soms trots tegen een kamer vol mensen, een bar, zonder nog te weten van wie hij die regel gepikt had.

Eenmaal nuchter kampte hij met lange periodes van schrij-

versblok, of preciezer, schrijverstegenstrijdigheid. Schrijvers-tegenzin. Wat het bijna nog erger maakte was hoe hard Zee hem aanmoedigde als hij wel schreef. Zee hemelde de nieuwe schetsen van zijn huisgenoot op, prees elke regelafbreking en elk halfrijm en hing ze nog net niet op de deur van de koelkast in hun appartement.

‘De gedichten beleven die je nog niet schrijft?’ schamperde Zee. ‘Kom op zeg, je kan stukken beter.’

‘Dat kan ik niet,’ zei Cyrus op scherpe toon voor hij naar buiten stapte.

Toen Cyrus de parkeerplaats van het ziekenhuis opdraaide, was hij nog steeds woest. Niet alles hoefde zo ingewikkeld te zijn als Zee het steeds maakte, dacht Cyrus. Soms was het leven gewoon wat er gebeurde. Wat zich opstapelde. Dat was een van de vage grondbeginselen uit zijn dranktijd waaraan Cyrus nog vasthield, zelfs nu hij nuchter was. Het was niet eerlijk dat iedereen, alleen maar omdat hij niet meer dronk, van hem verwachtte dat hij al zijn beslissingen uittentreuren analyseerde. Deze baan of die baan, dit leven of dat. Niet drinken was zelf al een herculestaak. Ze hadden hem wel wat meer genade mogen tonen, niet minder. Het lange litteken op zijn linkervoet – van een ongeluk jaren geleden – bonsde van de pijn.

Cyrus tekende het register bij binnenkomst en liep door de ziekenhuisgangen, langs twee moeders die naast elkaar zittend in een wachtkamer hun kind de borst gaven, langs een rij lege brancards met overhoopliggend beddengoed de lift in. Toen hij bij het kantoor op de derde verdieping was, liet de receptioniste hem nog een keer tekenen en gaf ze hem zijn briefje voor de middag. Sandra Kaufmann. Docent wiskunde op een middelbare school. Een ontwikkelde vrouw, geen kinderen.

Weduwe. Een zes op de pijnschaal. Cyrus zat in de wachtkamer, wierp een blik naar de camera, op de informatieposter aan de muur met de kop ‘Wat is huidkanker?’ en afgrijselijke plaatjes van ‘atypische moedervlekken’, ‘premaligne gezwellen’. Het abc van huidkanker: Asymmetry, Border, Color, Diameter en Evolving. Cyrus stelde zich voor dat Sandra kersenrood haar had, de kleur van de moedervlek bij Diameter op de poster.

Na een poosje kwam een jonge studente medicijnen in haar eentje het vertrek binnenlopen, ze keek naar Cyrus en vervolgens naar de camera. Ze was iets jonger dan hij, had haar kastanjebruine haar in een net knotje achter op het hoofd zitten. Haar onberispelijke houding gaf haar de allure van een kostschoolachtergrond, van New Englandse adel. Cyrus had onwillekeurig de pest aan haar. Dat laagje vernis van de Yankee-aristocratie. Hij vermoedde dat ze met vlag en wimpel was geslaagd voor haar toelatingsexamen, op een van de topvooroopleidingen had gezeten en zeer teleurgesteld was toen ze voor haar medicijnenstudie op Keady werd geplaatst en niet op Yale of Columbia. Hij stelde zich voor dat ze vreugdeloze, klinische seks had met de gebeeldhouwde zoon van haar vaders zakenpartner, stelde zich voor dat ze in een chic met kaarsen verlicht restaurant vreugdeloos in een gedeelde kalfspiccata zaten te prikken en het zuurdesembrood lieten staan. Verantwoordingsloze verachting trok over hem heen, zonder mededogen. Cyrus verafschuwde het kabaal waarmee ze de deur opendeed en de stilte bezoedelde waarvan hij zat te genieten. Ze keek nog eens naar de camera, stelde zich vervolgens voor: ‘Dag, Miss Kaufmann. Ik ben dr. Montfort.’

‘Mrs. Kaufmann,’ corrigeerde Cyrus haar.

De studente wierp een snelle blik naar de camera.

‘Eh, pardon?’

‘Mr. Kaufmann mag dan wel dood zijn, maar ik ben nog steeds zijn vrouw,’ zei Cyrus en wees naar een denkbeeldige trouwring aan zijn linkerhand.

‘Ik... het spijt me, mevrouw. Ik wilde alleen...’

‘Het geeft niet, hoor, kind.’

Dr. Montfort legde haar klembord neer en leunde met haar hand op de gootsteen waar ze vlakbij stond als om zich te herenemen. Vervolgens sprak ze: ‘Mrs. Kaufmann, ik vrees dat de scans een grote zwelling in uw hersenen aan het licht hebben gebracht. Verscheidene zwellingen zelfs die zijn samengeklonterd. Helaas zitten die vast aan gevoelig weefsel dat de ademhaling en de hart-longfunctie reguleert en we kunnen u niet veilig opereren zonder het risico op ernstige schade aan die systemen. Chemotherapie en bestraling zijn misschien mogelijkheden, maar door de plaats en de ontwikkeling van de gezwellen zouden die behandelingen waarschijnlijk palliatief zijn. Onze oncoloog kan u daar meer over vertellen.’

‘Palliatief?’ vroeg Cyrus. De studenten moesten jargon en eufemismen vermijden. Niet ‘het tijdige met het eeuwige verwisselen’. Het woord ‘doodgaan’ zo vaak mogelijk gebruiken was de aanbeveling, omdat het verwarring uitsloot en het de patiënt zo snel mogelijk door de ontkenningfase heen hielp.

‘Eh, ja. Als pijnbestrijding. Om het u zo gemakkelijk mogelijk te maken terwijl u uw zaken op orde brengt.’

Uw zaken op orde brengt. Ze deed het rampzalig. Cyrus haatte haar.

‘Sorry, dokter... hoe zei u? Milton? Zegt u nu dat ik dóód aan het gaan ben?’ glimlachte Cyrus terwijl hij dat ene woord uitsprak dat zij nog hardop moest zeggen. Ze huiverde even en Cyrus genoot ervan.

‘Och, Miss Kaufmann, ach, het spijt me.’ Haar stem klonk zo-

als wilde konijnen kijken vlak voor ze als een gek wegschieten.

‘Mrs. Kaufmann.’

‘O ja, natuurlijk, het spijt me heel erg.’ Ze keek even op haar klembord. ‘Maar er staat Miss Kaufmann op mijn formulier.’

‘U gaat me toch niet vertellen, dokter, dat ik mijn eigen naam niet ken?’

De geneeskundestudente wierp een wanhopige blik naar de camera.

Anderhalf jaar geleden, toen Cyrus nog maar kort aan het herstellen was, vertelde hij zijn AA-sponsor Gabe dat hij dacht dat hij in de grond een slecht mens was. Egoïstisch, zelfzuchtig. Wreed zelfs. Een dronken paardendief die ophoudt met drinken is gewoon een nuchtere paardendief, zei Cyrus, trots dat hij dat bedacht had. Hij zou varianten van die regel later in twee verschillende gedichten gebruiken.

‘Maar je bent geen slecht mens die goed probeert te worden. Je bent een ziek mens die beter probeert te worden,’ was Gabes reactie.

Cyrus liet dat even bezinken. Gabe ging verder.

‘Er is voor de buitenwereld geen verschil tussen een goeie man en een slechte man die zich gedraagt als een goeie man. Volgens mij houdt God zelfs wat meer van die laatste.’

‘De goede-mens-travestie,’ dacht Cyrus hardop. Zo noemden ze het sindsdien ook.

‘Natuurlijk niet, Mrs. Kaufmann, dat wil ik absoluut niet in twijfel trekken,’ stamelde de studente medicijnen. ‘Op het formulier is uw naam verkeerd geprint. Het spijt me echt. Is er iemand die wij voor u kunnen bellen?’

‘Wie zou ik jullie dan moeten laten bellen?’ vroeg Cyrus. ‘Het

hoofd van mijn school? Ik ben helemaal alleen.'

Dr. Montfort zag er plakkerig uit. Het rode lampje van de camera knipperde steeds aan en uit, als een vuurvliegje dat de hele gang van zaken bespote.

'We hebben hier een paar prima therapeuten op Keady,' zei ze. 'Die hoog op de nationale –'

'Heeft u ooit een patiënt gehad die dood wilde?' onderbrak Cyrus haar.

De studente medicijnen staarde zwijgend naar hem, de pure minachting spatte ervan af, amper in toom gehouden woede. Cyrus dacht dat ze hem misschien zelfs wel een klap zou geven.

'Of misschien niet dood wilde,' ging Cyrus verder, 'maar gewoon wilde dat er een eind kwam aan zijn lijden?'

'Nou, zoals ik al zéi, kunnen we u een heel scala aan palliatieve opties aanbieden,' siste ze terwijl ze Cyrus aanstaarde, Cyrus-Cyrus onder Mrs. Kaufmann, in een poging meegaandheid af te dwingen.

Hij negeerde haar.

'De laatste keer dat ik dacht dat ik dood wilde, heb ik een fles Everclear gehaald, 95 procent alcohol, en heb ik in mijn badkuip uit de fles zitten drinken en er wat van uitgegoten over mijn hoofd. Eén teug voor mij, één voor mijn haar. Het idee was om zo de fles leeg te maken en dan mezelf in brand te steken. Theatraal, hè?'

Dr. Montfort zei niets. Cyrus ging verder.

'Maar toen er misschien een kwart uit de fles was, besefte ik plotseling dat ik niet alle anderen in het appartementencomplex wilde laten verbranden.'

Dat klopte. Die kleine flikkering helderheid, licht als zon die weerkaatst van een slang in het gras. Het gebeurde een paar maanden voor Cyrus was gestopt met drinken en het was pas

toen hij al goed en wel dronken was dat hij zich nog herinnerde dat er ook andere mensen bestonden en dat een brand zich verspreidt, dat als hij zichzelf in brand stak in een badkuip op de begane grond, ook alle andere appartementen waarschijnlijk vlam zouden vatten. Drank werkte soms op die manier en verhelderde – kortstondig – wat zijn geest niet helder kreeg. Het was alsof je bij de optometrist zat: de drank die zijn verschillende lenzen voor je ogen heen en weer klikte en soms was het een seconde lang dan de juiste sterkte, die ene die je in staat stelde een glimp van de wereld op te vangen zoals die was, voorbij je verdriet, voorbij je ondergang. Dat was de helderheid die alcohol en niets anders bracht. Het leven zien zoals iedereen het zag, als een plek waar er ruimte voor je was. Maar een seconde later zoefde het de helderheid alweer voorbij door een werveling van steeds ondoorzichtiger lenzen totdat het duister van je eigen schedel het enige was wat je nog kon zien.

‘Ongelooflijk toch?’ ging Cyrus verder. ‘Ik moest dronken zijn om überhaupt te bedenken dat een brand die mij in een badkuip zou verteren niet zomaar vanzelf zou uitgaan.’

‘Mrs. Kaufmann...’ zei de studente medicijnen. Ze wrong haar handen, een van de ‘uitingen van fysiek ongemak’ die Cyrus behoorde op te nemen in zijn beoordeling.

‘Ik weet nog precies dat ik in het bad zat en het uitrekende. Bijvoorbeeld: kan het me wel iets schelen als ik al die anderen met mij meeneem? Die vreemdelingen. Ik moest echt uitzoeken of ik ze wel of niet belangrijk vond. Hoe gestoord is dat?’

‘Mrs. Kaufmann, als u worstelt met zelfmoordgedachten, dan hebben we mogelijkheden...’

‘Ach toe nou, praat gewoon met me. Wil je arts worden? Ik zit hier voor je neus tegen je te praten. Ik heb me uiteindelijk zelf naar buiten geleid het complex uit, nat van de alcohol,

maar niet al te nat, het verdampte snel denk ik, ik weet nog dat ik verbaasd was dat ik niet zo nat was. Er was een klein plukje gras tussen ons pand en dat naast ons, met een picknicktafel waar zo'n houtskoolgrill zat ingebouwd. Ik weet nog dat ik dat grappig vond, mezelf in brand steken naast een barbecue. Ik had de Everclear en de aansteker mee naar buiten genomen en ik weet nog – dit is bizar – dat het een aansteker van de Chicago Bears was. Ik heb geen idee waar die vandaan kwam. En ik zat daar bij die tafel en voelde me, ondanks de Everclear in en op me, ik weet nog dat ik daar zat en me niet direct gelukkig voelde maar wel simpel, zoiets? Als een kwal die gewoon rondrijft. Iemand heeft ooit gezegd dat alcohol de “dodelijke heftigheid” van het leven vermindert. Misschien was het dat.

Buiten waren de wolken steeds dikker en donkerder geworden van regen, de hele hemel een gewond dier in een laatste razende woedeaanval. In het ziekenhuisvertrek zat een heel klein raampje hoog in de muur, waarschijnlijk daar geplaatst zodat mensen niet van de straat naar binnen konden kijken. De geneeskundestudente verroerde zich niet.

‘Heb je ook dat orgaan hier?’ vroeg Cyrus wijzend naar onderaan zijn keel. ‘Een ondergangsorgaan dat de hele tijd klopt? Dat halsstarrig elke dag klopt van angst. Alsof het denkt dat er een panter achter een gordijn zit die op het punt staat je aan flarden te scheuren, alleen is er geen panter en er blijkt ook geen gordijn te zijn? Dat wilde ik laten ophouden.’

‘Wat heeft u toen gedaan?’ vroeg de geneeskundestudente eindelijk. Iets in haar leek zich wat te ontspannen, mee te gaan in de stroom van het moment.

‘Ik ging weer terug mijn appartement in.’ Cyrus haalde zijn schouders op. ‘Ik wilde geen pijn meer hebben. Levend verbranden voelde plotseling alsof het heel erg pijn zou doen.’

Dr. Montfort glimlachte, knikte hem even toe. Cyrus ging verder: 'Ik nam een douche en ging van mijn stokje. Ik ben gebleven. Maar de angst ook. Ik dacht dat nuchter worden zou helpen, dat was later. Herstellen. En dat deed het ook, op zijn eigen manier. Ik ben zeker de mensen om me heen minder tot last geworden, heb minder angst veroorzaakt bij hen. Maar het zit nog in me, dat ondergangsgestaan.' Hij wees weer naar zijn hals. 'Het zit in mijn keel de hele dag en elke dag te kloppen. En herstel, vrienden, kunst – al die shit verdooft het heel eventjes. Welk woord gebruikte je nu net?'

'Palliatief?'

'Ja, palliatief. Al die dingen zijn palliatief. Het verlicht het lijden, maar het verdrijft het niet.'

De studente medicijnen aarzelde even, ging toen op de stoel tegenover Cyrus zitten. Van het raam viel een zwartblauw schijnsel op haar alsof een hemelse schijnwerper haar uitlichtte. Ze zei met grote nadruk: 'Weet u, Mrs. Kaufmann, het is heel goed mogelijk, gewoon zelfs, dat er psychische bijverschijnselen optreden. Zo te horen krijgt u al hulp bij verslavingsproblemen, wat heel mooi is. Maar misschien heeft u daarnaast nog een ander ziektebeeld dat onbehandeld blijft, een angststoornis of een ernstige depressie of iets anders. Het zou zin kunnen hebben om daar ook hulp voor te zoeken.' Ze glimlachte lichtjes, zei toen: 'Het is nog niet te laat, zelfs niet met de tumoren.' Daarmee nodigde ze Cyrus uit weer terug te keren in hun rollenspel en daar ging hij op in. Hij voelde zich plotseling blozen van gêne.

Cyrus gedroeg zich de rest van het stuk voorkomend. Toen ze een paar minuten later klaar waren en de studente medicijnen de onderzoekkamer verliet, schreef hij een snel maar enthousiast verslag voor hij opgejaagd door schaamte het ziekenhuis uitstormde.